

Dalslands Miljö
& Energiförbund

Dalslands miljö- och energikontor

VERKSAMHETSPLAN FÖR MILJÖ- OCH ENERGISTRATEGISKA INSATSER 2026 FÖR KOMMUNERNA BENGTSFORS, DALS-ED, FÄRGELANDA OCH MELLERUD

Inledning

Dalslands miljö- och energiförbund har i uppdrag av ägarkommunerna att initiera och samordna det miljö- och energistrategiska arbetet i kommunerna och i förbundet. FN:s hållbarhetsmål Agenda 2030, nationella, regionala och lokala mål, kommunala styrdokument samt kommunala åtaganden är vägledande för de aktiviteter som avses genomföras 2026. Föreliggande verksamhetsplan innebär i huvudsak att redan pågående insatser/projekt inom det miljö- och energistrategiska arbetet fortsätter även 2026.

Utformningen av verksamhetsplanen (VP) 2026

Föreliggande verksamhetsplan har utformats utifrån arbetsområden/uppdrag som styr inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet, enligt följande:

- Grunduppdrag
- Regionala åtgärdsprogram
- Projekt/processer med extern finansiering
- Intern och extern samverkan
- Styrdokument och stödjande dokument

De insatser som innefattas för var och en av dessa arbetsområden/uppdrag redovisas under rubriken; *insatser i det miljö- och energistrategiska arbetet – verksamhetsplan 2026* (se nedan, sid. 5-7)

Styrning och kommunal förankring i valet av insatser i verksamhetsplan (VP) 2026

FN:s hållbarhetsmål Agenda 2030 samt nationella, regionala och lokala mål är som nämnts inledningsvis vägledande för valet av insatser i VP 2026.

Styrande för valet av insatser är också kommunala styrdokument samt kommunala åtaganden (t.ex. klimatlöften). Förbundet har genomfört dialoger i olika forum med ägarkommunerna i syfte att fånga upp insatser som är angelägna för kommunerna att implementera i det miljö- och energistrategiska arbetet 2026, bl.a. vid två miljöforum (april resp. oktober), medverkan i kommunernas ledningsgrupper eller motsvarande under hösten 2025 samt genom de samverkansforum som finns mellan kommunerna och förbundet. Förbundets strategier har under 2025 regelbundet varit på plats på kommunernas kommunkontor, vilket gett ytterligare förutsättningar för samverkan mellan kommunerna och förbundet.

Valet av insatser i verksamhetsplanen är i huvudsak samma som 2025, vilket är naturligt då de är långsiktiga och förankrade hos kommunerna.

Under året har ägarkommunerna framfört följande insatser som angelägna att i någon form implementera i det miljö- och energistrategiska arbetet 2026:

Insats	Från kommun/samverkansforum	Kommentar
Öka kompetens och skapa engagemang hos personal och politik	Bengtsfors/Mellerud	Utformningen av ett sådant arbete tas fram i samverkan med kommunerna (ingår som ett grunduppdrag 2026)
Arbeta strategiskt tillsammans med energieffektivisering	Bengtsfors	Kommer ingå i det strategiska arbetet 2026, bl.a. i samverkansforumet; fastighetsgruppen (förbundet/kommunerna) samt i energiplaneringsarbetet
Koppla ihop krisberedskap och miljö/klimat	Mellerud	Utformningen av ett sådant arbete tas fram i samverkan med kommunerna (ingår som ett grunduppdrag 2026)
Stöd kring att driva klimatlöfte 3 (involvera invånarna i klimatarbetet) och klimatlöfte 5 (minska utsläppen tillsammans med näringslivet)	Färgelanda (samhällssektorn)	Kommer ingå i arbetet med klimatlöftena.
Fler dialogtillfällen – t.ex. med lantbrukarna kring övergödning eller energifrågor.	Färgelanda (samhällssektorn)	Sådant arbete sker i befintliga LOVA-projekt som pågår även under 2026. Energifrågor ingår även i tillsynen avseende lantbruket. Energi- och klimatrådgivningen riktar sig även mot lantbruket. Utformning av ett sådant arbete tas fram i samverkan med Färgelandas samhällssektor. . (ingår som ett grunduppdrag 2026) Utvecklad dialog med lantbruken kring miljötillsynen planeras inom myndighetsuppdraget
Fler dialogtillfällen med energi- och klimatrådgivarna (EKR)	Färgelanda (samhällssektorn)	Tas med i planeringen av EKR 2026.
Information/utbildning kring matsvinn och klimatsmart mat	Färgelanda (samhällssektorn)	Klimatlöften kring matsvinn och matens klimatavtryck finns med bland klimatlöften som antagits av kommunerna och ett arbete i enlighet med dessa kommer att fortsätta 2026. Utformning av information/utbildning tas fram i samverkan med kommunerna
Stöd i framtagande av viltvårdsplan. Gärna gemensamt med andra kommuner	Dals-Ed	Förbundet kan ta en samordnande roll utifrån intresset hos övriga kommuner och administrativt hålla ihop

		arbetet. Förbundet har dock ingen expertkunskap kring viltvårdsfrågor (redovisas som ett styrande/stödjande dokument i VP 2026)
Fortsatt arbete utifrån dagvattenstrategi	Dals-Ed samt samverkansforumet inom VA (kommunerna och förbundet)	Sådant arbete ingår i VP 2026, bl.a. genom framtagande av en åtgärdsplan (redovisas som ett styrande/stödjande dokument i VP 2026)
Fortsatt arbete med energiplan	Dals-Ed	Organisation och budget för energiplaneringsarbete finns. Arbetet har påbörjats och kommer fortgå under 2026 (redovisas som styrande/stödjande dokument i VP 2026)
Fortsatt arbete med Örekilsälven (projekt)	Dals-Ed	Avses fortsätta 2026. Extern finansiering finns för fortsatt arbete
Önskar att strateg representerar kommunen i Enningdalsälvens vattenråd	Dals-Ed	Strateg från DMEF medverkar i Enningdalsälvens vattenråd.

Förändringar gentemot VP 2025 för det miljö-, energi-, och klimatstrategiska arbetet 2026

Som nämnts tidigare så är förändringarna i föreliggande verksamhetsplan små i relation till verksamhetsplanen 2025. Anledningen till det är framförallt följande:

- Insatserna i VP 2025 är i stor utsträckning processer/projekt som löper längre än 2025 och behöver fortsätta 2026 (t.ex. klimatlöften och fleråriga projekt med extern finansiering)
- Samverkansforumen (interna och externa) är värdefulla och behöver vidmakthållas för att värdet av dessa forum ska bibehållas.
- Förbundsordningen anger förbundets grunduppdrag inom det strategiska arbetet och ska således innefattas i VP 2026

De insatser som ägarkommunerna framfört som angelägna (se redovisning ovan) kommer i stor utsträckning ingå i redan pågående processer och kommer således även ingå i VP 2026 (t.ex. avseende vissa klimatlöften). Flera av de insatser som ägarkommunerna ser som angelägna 2026 (t.ex. att koppla ihop krisberedskap med miljö/klimat) kommer att hanteras som ett grunduppdrag och utformningen av insatserna behöver ske via samverkan med ägarkommunerna under 2026. Av redovisningen ovan framgår hur de insatser kommunerna framfört som angelägna kommer införlivas i VP 2026.

LONA-projektet Grön infrastruktur avslutas under 2025 och kommer således inte ingå i VP 2026.

Projektet; Samskapande framtidslandskap, är ett nytt projekt i VP 2026. Projektet innebär samverkan och dialog mellan myndigheter, markägare och akademi (forskare från GU, SLU och IVL) avseende hållbar markanvändning i Kroppefjällsområdet. Projektet ska tydliggöra

markägarens förutsättningar kring användningen av sin mark men också ge markägaren ökade kunskaper kring en långsiktigt hållbar markanvändning. Deltagande myndigheter ska med stöd av akademien utveckla tvärssektoriella arbetssätt för hållbar markanvändning och få större förståelse för markägarens behov och förutsättningar. Göteborgs universitet är huvudman för projektet. Övriga medverkande aktörer i projektet är; Länsstyrelsen Västra Götaland, Skogsstyrelsen, SLU, IVL och DMEF. Projektet finansieras till 100% via FORMAS. Projektperiod 2026-2027.

Förbundets kompetens och resurser i det miljö- och energistrategiska arbetet 2025

Förbundets funktioner i form av strategier och inspektörer har olika kompetens som förstärker varandra. Strategier och inspektörer samverkar i stor utsträckning med varandra både i projekt, processer och enskilda ärenden. Allt i syfte att optimera arbetet och nå det bästa resultatet i de aktuella insatserna. Förbundets strategier utgör den huvudsakliga delen av förbundets resurser för det miljö- och energistrategiska arbetet 2025. Det är dock viktigt att påpeka att en del av insatserna i verksamhetsplanen även kommer involvera förbundets inspektörer. Exempel på sådana insatser är:

- Remisser/enkäter/rapportering
- Medverkan i kommunala planprocesser
- Kommunala åtgärder i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2022-2027
- Åtgärdsprogrammet för miljömålen 2022-2026
- Även vissa klimatlöften, t.ex. klimatlöfte 7 (vi fokuserar på företagens klimatomställning i miljötillsynen)
- Åtgärdsplan avseende dagvattenhantering

Insatser i det miljö- och energistrategiska arbetet – verksamhetsplan 2026

GRUNDUPPDRAG

DMEF:s grunduppdrag inom det miljö-, energi- och klimatstrategiska arbetet utgår från förbundets ändamål (§ 3) enligt Förbundsordningen för DMEF. Insatser i det strategiska arbetet 2026 som innefattas i benämningen grunduppdrag är framförallt följande:

- Hantering av remisser, enkäter, rapportering (exempelvis till centrala myndigheter)
- Kompetensstöd till ägarkommunerna
- Kompetensstöd vid upphandlingar
- Kommunikationsinsatser
- Stöd i styr- och ledningsarbete avseende bl.a de globala hållbarhetsmålen (Agenda 2030)
- Medverkan i kommunala planprocesser
- Kontinuerligt arbete utifrån fastställda kommunala styrdokument.
- Åtgärder/uppföljning utifrån kommunernas energi- och klimatstrategi

Flera av de insatser som kommunerna framfört som angelägna under 2026 kommer ingå i grunduppdraget 2026 (se redovisningen av angelägna insatser som framförts av kommunerna ovan, sid 3-4)

REGIONALA ÅTGÄRDSPROGRAM

Här innefattas regionala åtgärdsprogram där kommunerna och DMEF åtagit sig att genomföra åtgärder samt regionala åtgärdsprogram där kommunernas åtaganden har tydliggjorts direkt i åtgärdsprogrammen. Insatser i följande regionala åtgärdsprogram kommer genomföras under 2026:

- Klimatlöften 2024-2026: Ägarkommunerna har var och en åtagit sig att genomföra ett antal klimatlöften. DMEF fortsätter samverka och stödja kommunerna i arbetet med att genomföra dessa
- Åtgärdsprogrammet för miljömålen 2022-2026: Ägarkommunerna och DMEF har åtagit sig att genomföra vissa åtgärder enligt åtgärdsprogrammet. Arbetet fortsätter för att genomföra dessa åtgärder.
- Åtgärdsprogram för vatten 2022-2027 (EU:s vattendirektiv): Åtgärdsprogrammet fastställs av Vattenmyndigheterna (Västerhavets vattenmyndighet för vår region). Kommunernas ansvar/åtaganden anges i åtgärdsprogrammet. DMEF fortsätter samverka och stödja kommunerna i detta arbete.

PROJEKTVERKSAMHET SAMT PROCESSER FINANSIERADE MED EXTERNA MEDEL

DMEF driver eller medverkar sedan flera år i projekt med extern finansiering. Projekten är fleråriga och behöver därför fortsätta i enlighet med beslut från finansiärer. Följande projekt kommer att ingå i strategiska arbetet 2026:

- Energi- och klimatrådgivning (extern finansiering via Energimyndigheten): Utifrån regeringens budgetunderlag så finansieras kommunal energi- och klimatrådgivning (EKR) via Energimyndigheten även 2026. DMEF avser därför genomföra EKR även 2026 (DMEF:s ansvar att genomföra EKR är även ett grunduppdrag enligt förbundsordningen).
- GreenFleets (extern finansiering via Interreg): Pågående projekt som fortsätter även 2026. Samordnas med arbetet för flera av de klimatlöften ägarkommunerna antagit
- Förstudie Biosfärsområde Dalsland (extern finansiering via Fyrbodal): Pågående förstudie som fortsätter under 2026.
- LOVA-Dalboslätten (extern finansiering via LOVA-medel): Pågående projekt som fortsätter även 2026.
- LOVA-Örekilsälven (extern finansiering via LOVA-medel och Bra Miljöval): Pågående projekt som fortsätter även 2026.
- LOVA-Kolungensjöarna (extern finansiering via LOVA-medel): Pågående projekt som fortsätter även 2026.
- Samskapande framtidslandskap (extern finansiering via FORMAS): Nytt projekt som kommer ingå i det strategiska arbetet 2026. Se översiktlig beskrivning av projektet ovan (sid. 4).

INTERN OCH EXTERN SAMVERKAN

DMEF har under flera år arbetet för att utveckla samverkan både internt tillsammans med ägarkommunerna, men också externt med andra aktörer. Detta arbete har medfört att DMEF nu har en både bred och djup samverkan med många aktörer. Denna samverkan ger många fördelar som exempelvis; ökad styrka/förmåga att genomföra insatser som ger positiva effekter för såväl ägarkommunerna som aktörer i Dalsland, ökad kompetens och ökade möjligheter att hitta extern finansiering. Exempel på sådan samverkan som fortsätter 2026 är följande:

Interna samverkansforum

- Hållbarhetsgrupp (Finns i Mellerud och Bengtsfors, intresse även hos Färgelanda)
- Fordonsgrupp
- Energiplaneringsarbete (organisationen för energiplaneringsarbetet innefattar central arbetsgrupp, samordningsgrupp samt en arbetsgrupp/styrgrupp hos respektive kommun)
- Naturvårdsgrupp
- Fastighetsgrupp (energifrågor)
- VA-planering
- Miljöforum (2 ggr/år)
- Regelbunden samverkan med upphandlare, kostchefer etc.

Samverkan externa aktörer

- Kommunnätverken för hållbar utveckling
- Miljöstrategiskt nätverk Fyrbodals
- Medverkan i Vattenråd
- DMEF:s projektmedverkan innebär samverkan med ett stort antal externa aktörer, exempelvis Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Fyrbodals kommunalförbund, markägare, SLU, Mötesplats Steneby, Göteborgs universitet, IVL, närliggande kommuner etc.

STYRDOKUMENT OCH STÖDJANDE DOKUMENT

DMEF medverkar i arbetet med att ta fram relevanta styrdokument och/eller stödjande dokument till följd av t.ex. lagkrav, initiativ från kommunerna eller till följd av det strategiska arbetet 2025. Arbeta kring följande styrdokument och/eller stödjande dokument kommer ingå i arbetet under 2026:

- Åtgärdsplan avseende dagvattenhantering (behov av detta framkom vid upprättandet av dagvattenstrategin under 2025)
- Energiplan (utgör även ett klimatlöfte)
- Viltvårdsplan
- ÖP-arbete i Bengtsfors och Färgelanda (utifrån kommunernas behov)